

کد گزارش: ۰۱-۶۸-TR-۱۳۵-۱۲

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی عالی

گذری بر آیین‌نامه پیشنهادی تشکیل شبکه معاونان پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری مناطق ده‌گانه کشور

تدوین:

دکتر حمید جاودانی

مدیر گروه مطالعات مدیریت آموزش عالی

فروردین ماه ۱۳۹۴

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی عالی

شناسنامه گزارش

کد گزارش: ۱۲-۱۳۵/TR-۶۸-۰۱	
عنوان فارسی گزارش	گذری بر آیین‌نامه پیشنهادی تشکیل شبکه معاونان پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری مناطق ده‌گانه کشور
عنوان لاتین گزارش	
گردآورنده	حمید جاودانی
همکاران	
کلید واژه‌ها	
تاریخ	فروردین ماه ۱۳۹۴
محل نگهداری	موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، کتابخانه
به سفارش	رئیس موسسه
چکیده گزارش:	

پی نهادن شبکه معاونان پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری مناطق ده‌گانه کشور، به پیشنهاد دفتر امور پشتیبانی پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تاریخ اسفند ماه ۱۳۹۳، اگر چه با در نظر داشتن برخی از اهداف و کارویژه‌های آن بازتاب‌دهنده اراده خیر تدوین‌کنندگان است؛ اما به دلیل برخی کژتابی‌های نظری و روش‌شناختی می‌تواند به کژروی‌هایی بیانجامد، که این اراده خیر را با چالش روبرو سازد و پیامدهای ناخواسته و ناگواری را پدید آورد که برخی مهم‌ترین این چالش‌ها را می‌توان چنین برشمرد:

۱- چنان‌چه هدف از تشکیل نهاد یاد شده، همان‌گونه که در بند ۱، ماده ۲ خاطرنشان شده است «فراهم آوردن زمینه مشارکت و همکنشی پویا» است، از نگاه دانش مدیریتی نوین و زیست‌آزموده‌های ملی و جهانی، به‌ویژه در عصر بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها، نیازمند جوششی درونی و خودخواستگی نهادها بر پایه نیازها و توانمندی آن‌هاست. بنابراین، تصمیم‌گیری از بالا و وادار ساختن نهادهای علمی به تشکیل نهاد و شرکت در آن، به نظر می‌رسد کمکی به دستیابی به هدف یاد شده نمی‌کند، به‌ویژه این‌که، این مشارکت و همکنشی با قلمرو جغرافیایی ویژه‌ای کرانه‌دار شده است و می‌تواند از امکان همکنشی در سطح ملی بکاهد.

۲- این‌گونه رویکرد دیوان‌سالارانه سنتی تمرکزگرایانه و از بالا به پایین در پی‌نهادن نهادهای نوین، تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری [۱]، با دانش مدیریتی و رویکردهای نوین آن، که بر آزادای و خودگردانی فردی و نهادی، حتی در نهادهای تولیدی، خدماتی پامی‌فشارد، چندان همگرا به نظر نمی‌رسد!

از سوی دیگر، با در نظر داشتن زیست‌آزموده‌های جهانی و به‌ویژه ایرانی (ملی)، ایجاد چنین نهادهایی با چنین اهداف و کارویژه‌هایی، می‌تواند به مفهوم افزودن به لایه‌های دیوان‌سالاری در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری بیانجامد. لایه‌هایی که فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری را پیچیده‌تر، دشوارتر و ناچابک‌تر می‌سازد و در واقع به کندسازی امور تصمیم‌گیری می‌انجامد.

۳- واگذار کردن دو کارویژه «تصمیم‌سازی» و «تصمیم‌گیری»^۱ به شوراهای ده‌گانه منطقه‌ای با چند دشواری نظری و کاربردی روبروست که برخی از مهمترین آن‌ها را می‌توان چنین برشمرد.

۳-۱. بازنشناختن دو مفهوم تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، از یکدیگر، که در واقع می‌تواند، از یک سو، چنین نهادی را با چالش در عملکردهایش روبرو سازد؛ چرا که سرانجام مشخص نیست، که برون‌دادها و مصوبات چنین نهادی تصمیم‌سازی است یا تصمیم‌گیری و چه ضمانتی برای اجرای آن‌ها وجود دارد. به‌ویژه این پرسش را پدید می‌آورد که نقش نهادهای بالاسری آن، از جمله، دبیرخانه منطقه‌ای و مرکزی در مصوبات آن چیست؟

۳-۲. وانگهی، چنین اهداف و کارویژه‌هایی، می‌تواند چالش‌های حقوقی و اجرایی بسیاری برای چنین نهادی، به‌ویژه با الگوی تمرکزگرایانه برنامه‌ریزی در کشور پدید آورد. آیا چنین نهادی در کشور، با در نظر داشتن نهادهای چندگانه و موازی، سیاستگذاری در قلمرو علم و فناوری، موجود، می‌تواند بسان نهادی سیاستگذار یا حتی سیاست‌پژوه یا تصمیم‌ساز تلقی شود؟

۴- پی نهادن چنین نهادهایی دستوری و از بالا به پایین و به ویژه قرارداد دادن دو دبیرخانه منطقه‌ای و مرکزی بالاسر آن، در واقع، به‌گونه‌ای استقلال ذاتی، نهادی، مدیریتی و ... نهادهای علمی کشور را به زیر پرسش می‌کشاند و مشارکت و هم‌کنشی را، دست کم، در سطح منطقه‌ای محدود می‌سازد. به هر حال به نظر می‌رسد، درونمایه این آیین‌نامه نیز با کژتابی‌های نظری، رویکردی، حقوقی و ... بسیاری روبروست که نیازمند بازه زمانی بیشتر و مناسب‌تری است که به آینده واگذار می‌شود.

۱. خاطر نشان می‌شود تصمیم‌سازی (Decision Brockers)، و تصمیم‌گیری (Decision Making) دو مفهوم و دو کنش جدای از هم و کدام ساختارها فرایندها و روش‌شناسی‌های ویژه خود را دارد. برای آگاهی بیشتر نک. جاودانی،